

Dôvodová správa

Spolufinancovanie projektu s názvom „Ochrana a obnova biodiverzity v lesných ekosystémoch Košického kraja“

Košický samosprávny kraj prijal v októbri 2018 Program obnovy krajiny a následne Akčný plán na rok 2019. V programe sa zaviazal zmeniť prístup pri obhospodarovaní krajiny, a to lesnej, poľnohospodárskej, urbánnej. V máji 2019 bolo v Košiciach podpísané „Zelené memorandum“. Predsedovia siedmich samosprávnych krajov sa zaviazali spolupracovať, podporovať, iniciovať riešenia a realizovať opatrenia ktoré povedú k obnove poškodenej krajiny. Plánovali obnoviť proces biodiverzity, prinavrátiť pôde úrodnosť, zvýšiť zásoby podzemnej vody a prispieť k ozdraveniu klímy.

Realizáciou projektu „Ochrana a obnova biodiverzity v lesných ekosystémoch Košického kraja“ dôjde k ozdraveniu ekosystémov a k zlepšeniu podmienok pre zachovanie biodiverzity a zároveň aj k posilneniu ekosystémových služieb v hospodársky využívaných lesoch.

Projekt bude podaný v rámci 29. výzvy na predkladanie žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku so zameraním na zachovanie a obnovu biodiverzity a ekosystémov a ich služieb mimo chránených území a zelenú infraštruktúru, kód OPKZP-P01-SC131-2017-29, operačný program Kvalita životného prostredia, prioritná os: 1. Udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry, špecifický cieľ: 1.3.1 – Zlepšenie stavu ochrany druhov a biotopov a posilnenie biodiverzity, najmä v rámci sústavy Natura 2000, aktivita: B. Zachovanie a obnova biodiverzity a ekosystémov a ich služieb prostredníctvom ich revitalizácie, obnovy a budovania zelenej infraštruktúry, podaktivita: 1. Zachovanie a obnova biodiverzity a ekosystémov mimo chránených území.

Oprávnenými žiadateľmi sú subjekty územnej samosprávy. Košický samosprávny kraj sa bude na financovaní projektu podieľať vlastnými zdrojmi vo výške 5 % z oprávnených výdavkov. Rozpočet projektu:

Výška celkových oprávnených výdavkov: 6 600 000 eur

Výška spolufinancovania Košického samosprávneho kraja: 330 000 eur

Doba realizácie projektu: 24 mesiacov

Miesto realizácie: prenajaté lesné pozemky v Košickom kraji

Stručný popis projektu:

Projekt zahŕňa realizáciu opatrení zameraných na zlepšenie stavu biotopov a druhov, obnovu poškodených ekosystémov a ich služieb s cieľom dosiahnuť obnovu a zachovanie biodiverzity v záujmovom území a posilnenie ekosystémových služieb.

Les je ekosystém tvorený tisíckami rozličných organizmov. Rozmanitosť a pestrosť týchto druhov sa nazýva biologická diverzita, alebo skráteno biodiverzita. Jeho vitalita je závislá na dostatku vody. Ak v ekosystéme lesa poškodíme čo len malú časť, otvorí sa vytekajúca voda z ekosystému a to dramatický zmení štruktúru i druhovú pestrosť ekosystémov až s následnou destabilizáciou. A práve k tomuto dochádza v posledných rokoch. Vidíme to na rozpade lesných ekosystémov na Slovensku, v strednej Európe i vo svete.

Hlavné degradačné procesy v lesoch sú degradácia pôdneho krytu, obmedzenie vodozadržnej - vodohospodárskej funkcie lesa, odnos organickej hmoty a živín zo zalesnených povodí a znižovanie biodiverzity.

V rámci Slovenska degradačné procesy v lesných ekosystémoch v ostatných rokoch dramaticky prebiehajú a odchádzajú nám celé lesy. Stráca sa z nich voda, pôda, živiny i biodiverzita. Úbytkom vody z lesných ekosystémoch, v prebiehajúcej klimatickej zmene je tak dramatický, že odchádzajú už celé lesy. Najväčší vplyv to má na biodiverzitu, lebo všetko pochádza z vody. Biodiverzita je najcitlivejším indikátorom kvality životného prostredia. Preto ochranu prírody a životného prostredia potrebujeme nie len zastaviť, ale aj zintenzívniť procesy obnovy biodiverzity.

V našich lesoch sa nachádza veľa poškodených, zhutnených, utlačených plôch, hlbokých erózných rýh až strží, odkrytej pôdy a poškodených biotopov. Súvisí to intenzívnym odtokom dažďovej vody po povrchu i z prerušených kapilár rôznymi technickými zásahmi do pôdnej štruktúry. Potrebujeme udržať pôdnu vlhkosť, aby ostal dostatok vody pre život mikroorganizmov, organizmov v pôde. Tiež potrebujeme udržiavať vodu v pôde pre rast vegetácie so znížením rizika vzniku požiarov. Potrebujeme zvýšiť výskyt a pestrosť biotopov pre vodné živočíchy (napr. obojživelníky) a na mokrade sa viažuce druhy, ktorým sa naruša ich prirodzené prostredie, aby mali vhodné podmienky pre výskyt a reprodukciu. Potrebujeme posilňovať prirodzené potravinové reťazce pre všetky druhy organizmov, ktoré „bývajú v lesoch“.

V projekte sa počíta aj s obnovou biotopov a to realizáciou takých prírode blízkych opatrení, ktoré zvýšia vlhkosť ekosystémov, posilnia biologické i chemické procesy a posilnia rôznorodosť fauny a flóry. Existuje veľa účinných technologických riešení, ktoré pomáhajú zadržať vodu v ekosystémoch a tým pádom otvárajú priestor pre biodiverzitu. Tieto opatrenia sú: jednoduché hrádzky, infiltračné priekopy, narušenie zhutnenej pôdy v lesoch rýpadlom, obnova mokradí a mnoho ďalších spôsobov. Každý z nich má inú mieru účinnosti v rôznych podmienkach závislých od miery poškodenia územia a od podmienok v akých majú byť aplikované t.j. skladba pôdneho krytu, podložia, svahovitost' a pod.

Realizáciou vybraných prírode blízkych vodozádržných opatrení dôjde k zvyšovaniu zásob vody v lesných ekosystémoch s vhodnými podmienkami pre ochranu biodiverzity a vylepšovaniu stanovištných podmienok aj tých druhov fauny a flóry, ktoré sú v našich podmienkach na ústupe.

Odbor projektov a investícií v súčasnosti pripravuje projekt v rámci vyhlásenej výzvy. Projekt bude podaný najneskôr do uzávierky hodnotiaceho kola 15.1.2020.

V Košiciach, 12.11.2019

Spracovali: PhDr.,Ing. Marcela Jokel'ová